Kauhajoki Vöyrinkangas tuulivoimapuiston muinaisjäännösinventointi 2014

Timo Jussila

MIKROLIITTI Oy
PIENI TEHOKAS TERÄVÄ
ARKEOLOGISET TUTKIMUKSET
TAIDOLLA VUODESTA 1988

Tilaaja: Megatuuli Oy

Sisältö

Perustiedot **2**
Yleiskartta **3**
Inventointi **4**
Muinaisjäännökset **5**
1 KAUHAJOKI KEEVELINNEVA 5
2 KAUHAJOKI KEEVELINNEVA NE 7
3 KAUHAJOKI POLVENNEVA 8
4 KAUHAJOKI POLVENMÄKI 10
5 KAUHAJOKI RESSULANMAA 1 11
6 KAUHAJOKI RESSULANMAA 2 13
7 KAUHAJOKI MAITOLANNEVA 14
8 KAUHAJOKI SOTKANKANGAS 16
9 KAUHAJOKI PIRTTIKANGAS 17
10 KAUHAJOKI VÖYRINKANGAS 19
11 KAUHAJOKI RESSULANMAA 3 21

Kansikuva: Taustalla metsässä Ressulanmaa 1:n itäisempi tervahauta (kohde 5)

Perustiedot

Alue: Kauhajoen Vöyrinkankaan tuulivoimapuiston hankealue. Alueen länsireuna sijaitsee n. 6 km Kauhajoen kirkosta itäkaakkoon tien 6700 (Kauhajoki-Nummijärvi) varrelle ja pääosin sen pohjoispuolella.

Tarkoitus: Selvittää onko tuulipuiston hankealueella kiinteitä muinaisjäännöksiä.

Työaika: 25.11. - 1.12.2014 välisenä aikana

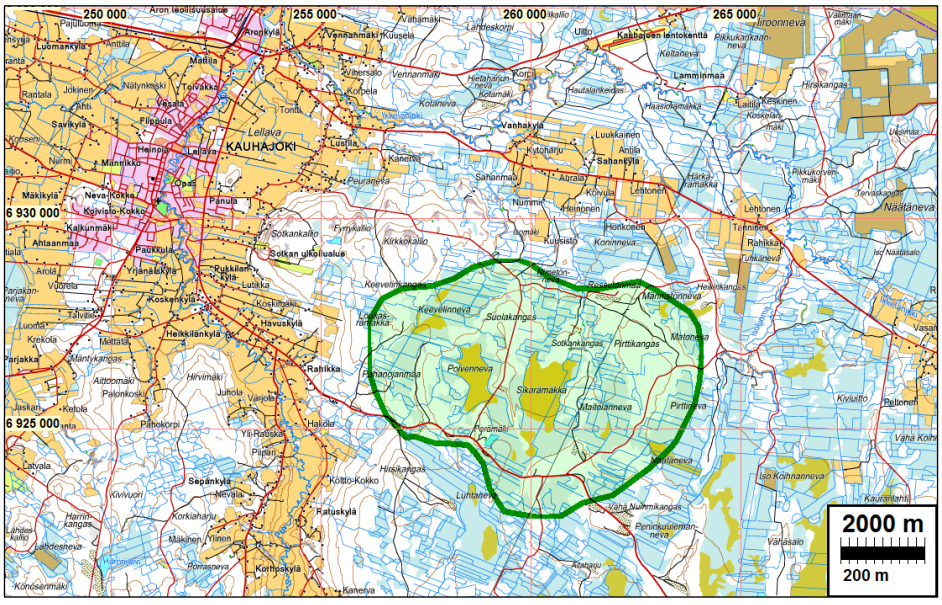
Kustantaja: Megatuuli Oy

Tekijät: Mikroliitti Oy, Timo Jussila ja Teemu Tiainen

Aiemmat tutkimukset: Jaana Itäpalo 201 inventointi (alueen länsireunamilla).

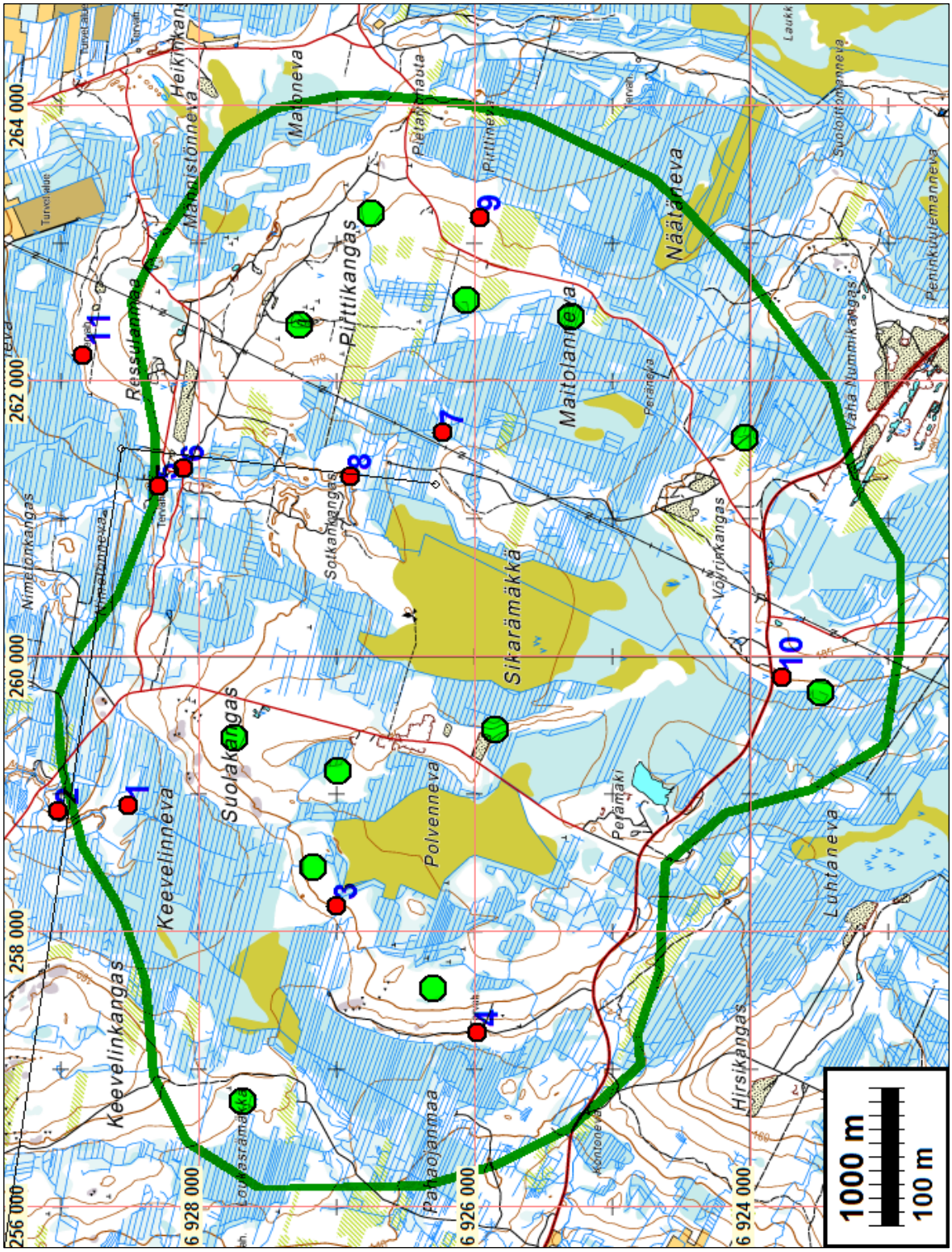
Tulokset: Tutkitulta alueelta tunnettiin ennestään yksi muinaisjäännökseksi merkitty tervahauta. Maastokartalle alueelle on sen lisäksi merkitty kaksi tervahautaa, jotka tarkastettiin. Niiden paikannusta tarkennettiin. Lisäksi havaittiin 7 tervahautaa ja raportoitiin yksi alueen ulkopuolella muitta reunamilla sijaitseva tervahautakohde (merkitty maastokartalle). Viidellä tervahautakohteella havaittiin myös tervapirtin kiuas ja yhdellä maasauna.

Tutkittu alue vihreällä

Selityksiä: Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa (Euref), ellei toisin mainita. Kohdekuvauksissa on myös ykj (pi) ja kkj (xy) koordinaatit. Karttapohjat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta syksyllä 2014. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon eikä niillä ole mitään kokoelmatunnusta. Valokuvat ovat digitaalisia. Valokuvat ovat tallessa Mikroliitti Oy:n serverillä. **Kohteiden numerointi on epävirallinen, raportin karttaviitteiksi.**

Yleiskartta

Raportissa kuvatut kohteet ovat punaisella pallolla ja raportin kohdenumerolla. Tutkitun alueen rajaus on merkitty vihreällä viivalla. Turbiinipaikat vihreä pallo, 26.11.2014 tiedon mukaisesti. Kaksi niistä on mahdollisia paikkoja.

Inventointi

Megatuuli Oy suunnittelee tuulipuistoa Kauhajoen keskustan itäpuoliselle metsäalueelle. Megatuuli Oy tilasi Vöyrinkankaan tuulipuiston hankealueen muinaisjäännösinventoinnin Mikroliitti Oy:ltä. Inventointi tehtiin marraskuun lopussa v. 2014. Maastotyön tekivät Timo Jussila ja Teemu Tiainen n. 3 päivän aikana. Marraskuun lopulla olosuhteet olivat vuodenaikaan nähden poikkeavan hyvät eli maaperä oli täysin lumeton ja sula – ensimmäisenä päivänä oli vielä lumipälviä, mutta yöllinen sade huuhtoi ne pois. Parina päivänä maastotyötä voitiin tehdä myös kirkkaassa, pilvettömässä ja aurinkoisessa säässä liki viiden asteen lämpötilassa. Inventoinnin maastotyö tehtiin 26.11.2014 saadun hankealuerajauksen mukaisesti.

Inventoinnin aikana oli tiedossa yhdeksän voimalapaikkaa ja kaksi mahdollista paikkaa. Osa voimalapaikoista sijaitsee soissa ja tasaisissa suometsissä, jotka ovat arkeologisesti mielenkiinnotonta maastoa. Voimalapaikat tarkastettiin. Koko alue pyrittiin tarkastamaan kuivan maan osiltaan eri tavoin, mielenkiintoisimmat maastot tarkemmin paikan päällä. Tuulipuiston hankealue on suurelta osin suota, nevaa ja tasaista suometsää. Kuivan maan maasto on pienipiirteistä ja loivasti polveilevaa. Alueen keskellä, pohjoisreunamilla on purolaakso, Sotkankankaan alue joka on maaperältään lajittunutta hiekkaa, loivasti kumpuilevaa kangasta 155-165 m tasoilla. Aluetta katsottiin tarkemmin. Kosteamaaperäisestä tasamaasta kohoavat metsäalueet ovat kuitenkin suhteellisen vähäisiä ja loivarinteisiä. Pintamaaperä alueella on yleensä kivikkoinen hiekkamoreeni. Siellä täällä on vähäkivisiä maastoja ja paikoin lajittunutta rantakerrostumahiekkaa – niiden alueella on yleensä vanha tai edelleen käytössä oleva hiekkakuoppa.

Alueen korkeustason takia siellä tuskin on löydettävissä esihistoriallisia muinaisjäännöksiä. Alueelle tyypilliset tervahaudat näkyvät hyvin laserkeilausaineistossa. Historiallisella ajalla alue on ollut asumatonta takamaata, kuten on edelleenkin. Alueen halki ei ole kulkenut merkittäviä vanhoja teitä. Alueella ei ole vesistöjä eikä vanhoja eikä nykyisiä jokia eikä vesireittejä. Alue sijoittuu korkeustasojen 140 – 170 m välille, pääosin yli 150 m tasolle. Korkeimmat huiput alueen itäosassa kohoavat yli 175 m korkeustasolle. Alavimmat alueet sijaitsevat alueen länsirajoilla, missä maasto on pääosin suota tai suometsää.

Lauhavuoren hyvin tutkitun rannansiirtymisen käyrästä projisoituna muinainen Itämeri oli tällä alueella 150 m korkeustasolla noin 7700 eKr., Ancylusjärvivaiheen keskivaiheilla. 170 m tasolla Ancylusjärvi oli alueella n. 8200 eKr. Periaatteessa alueella voisi sijaita Ancylusjärven rannoilla sijainneita, varhaismesoliittisia kivikautisia ranta-asuinpaikkoja, mutta pääosin alueen maaperä ja topografia eivät ole sellaisille suotuisia – länsiosassa on ollut suoraan ulapalle avautuvaa avointa rantaa ja kivikkoista pienipiirteistä ja suojatonta topografiaa. Itäosassa on ollut matalarantaista saaristoa, jossa maaperä ja asumisolosuhteet ovat olleet paremmat. Asutus on tuolloin ollut vielä harvaa ja asuinpaikan sijainnin valintakriteerit ovat olleet ”kovat” – meren saaristossa on asuttu tuolloin hyvin harvoin jos ollenkaan. Ne harvat maastonkohdat, joilta periaatteessa ehkä voisi sijaita kivikautinen asuinpaikka, katsottiin voitavan paikantaa ja tarkastaa kartta- ja maastohavaintojen perusteella – perinteisin arkeologisin menetelmin.

Maanmittauslaitoksen laserkeilausaineistosta laadittiin maastomalli (1 pix = 1 m tarkkuustasolla, paikoin 1 pix = 0,5 m tasolla). Sen avulla paikannettiin vähäkivisempiä muinaisrantamuodostumia ja muita topografisesti arkeologin näkökulmasta mahdollisesti mielenkiintoisia maastoja, sekä erilaisia maarakenteita, kuten tervahautoja. Tervahaudat näkyvät yleensä maastomallissa hyvin, joskus vain epämääräisen kuoppana. Aiemmista lähialueella tekemistämme inventoinneista saadun opin ja kokemuksen avulla usein myös kivikkoinen ja vähäkivinen maasto voitiin maastomallista erottaa varsin hyvin. Maastomallista tehdyt havainnot – niin selvät kuin epämääräisetkin - käytiin sitten tarkastamassa paikan päällä, samoin kuin muut sekä maastomallin avulla että maastossa havaitut mielenkiintoiseksi arvioidut maastonkohdat ja alueet.

Koekuoppia tehtiin satunnaisesti, maastonkohdissa missä arveltiin voivan sijaita maanalainen muinaisjäännös. Lisäksi tarkasteltiin systemaattisesti tien varsien leikkauksia ja matkan varrelle osuneita muita avoimia maastonkohtia kuten tuulenkaatoja jne.

Maastokartalla on alueelle merkitty kolme tervahautaa. Nämä kaikki tarkastettiin. Lisäksi löydettiin 7 tervahautaa joita ei ole maastokartalle merkitty. Viideltä tervahautakohteelta löydettiin tervapirtin kiukaan jäänne, yhdellä paikalla oli maasaunan jäänne. Yksi kahden tervahaudan kohde aluerajauksen ulkopuolella raportoitiin, mutta sitä ei tarkastettu maastossa

9.1.2015

Timo Jussila

Muinaisjäännökset

1 KAUHAJOKI KEEVELINNEVA

Mjtunnus:
Rauh.lk: kiinteä muinaisjäännös
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6928 514 E: 258 924 Z: 143
X: 6923 431 Y: 1569 021
P: 6931 420 I: 3258 998

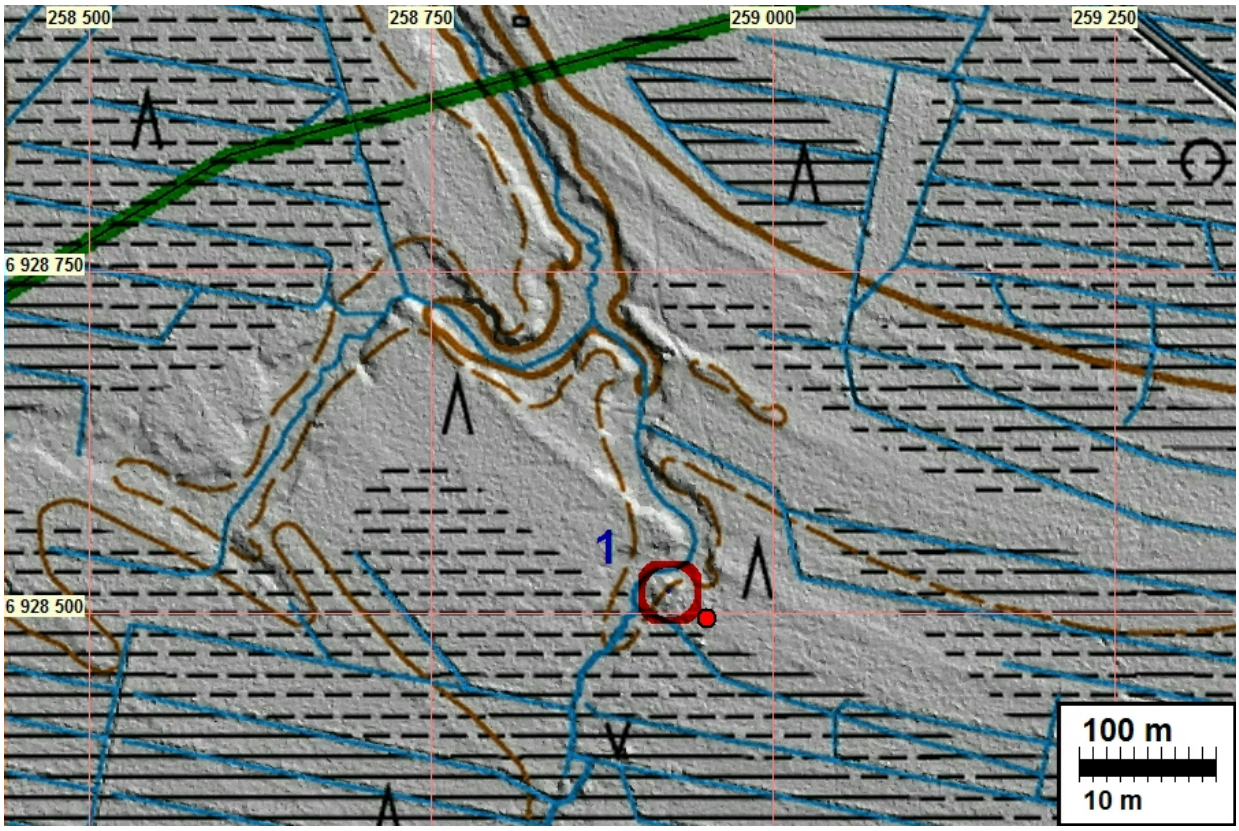
Tutkijat: Jussila T 2014 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Kauhajoen kirkosta 8,0 km itään.
Huomiot: Paikalla on purouoman äärellä - törmällä tervahauta, halk 15 m. Haudan kaakkoispuolella on kiukaan jäänne, kooltaan 1,5 x 1 m.

Kiuas: N 6928501 E 258949
Tervahauta: N 6928515 E 258926

Tervahaudan vallia etualalla purouomaan laskevan törmän reunalla.

Kiuas = punainen pallo.

Tervahaudan halssi laskee purouoman törmään.

Kiuas lapion kohdalla

Kiuas lapion kohdalla.

2 KAUHAJOKI KEEVELINNEVA NE

Mjtunnus:
Rauh.lk: kiinteä muinaisjäännös
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

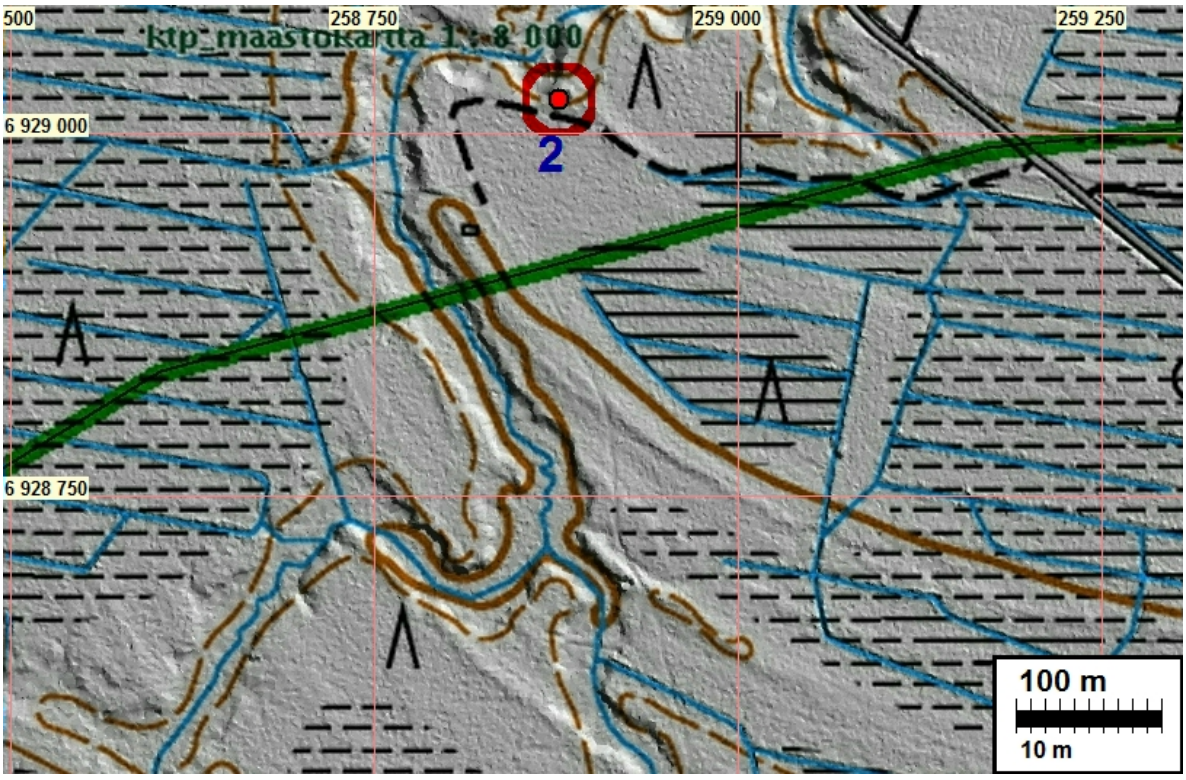
Koordin: N: 6929 022 E: 258 878 Z: 138
X: 6923 932 Y: 1568 928
P: 6931 928 I: 3258 952

Tutkijat: Jussila T 2014 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Kauhajoen kirkosta 7,9 km itään.
Huomiot: Jyrkän purouomaan laskevan törmän päällä on iso tervahauta, halk 24 m.

Etualalla ja uomaan laskevan jyrkän törmän reunalla tervahaudan matalaa vallia.

3 KAUHAJOKI POLVENNEVA

Mjtunnus:
Rauh.lk: kiinteä muinaisjäännös
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

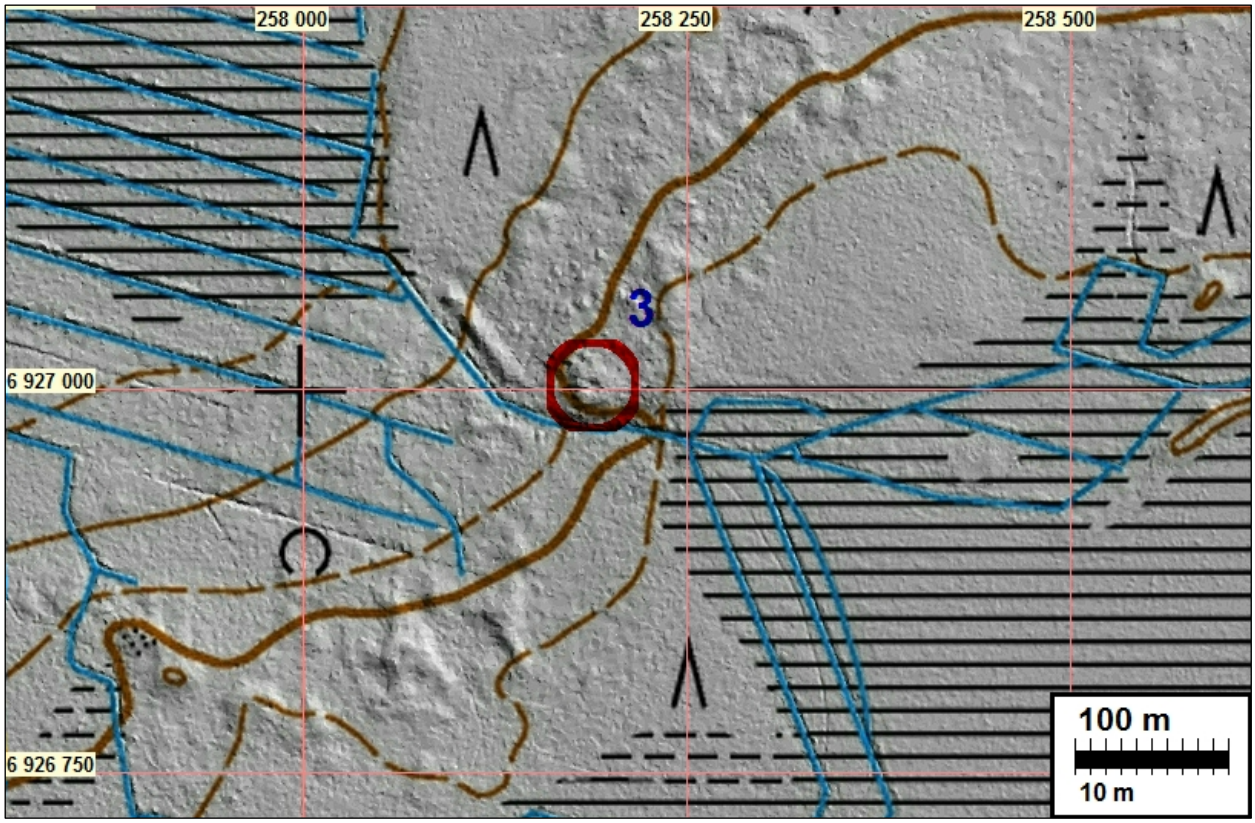
Koordin: N: 6927 004 E: 258 187 Z: 160
X: 6921 859 Y: 1568 427
P: 6929 909 I: 3258 260

Tutkijat: Jussila T 2014 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Kauhajoen kirkosta 7,8 km itään.
Huomiot: Paikalla on puroon laskevan törmän päällä tervahauta, halkaisija 21 m. Haudan ympärillä on erilaisia kuoppia ja kaivantoja – osa nykyaikaisia,

Tervahaudan reunavallia purouoman suunnasta pohjoiseen

Tervahauta idästä.

Tervahaudan länsikupeessa oleva kuoppa.

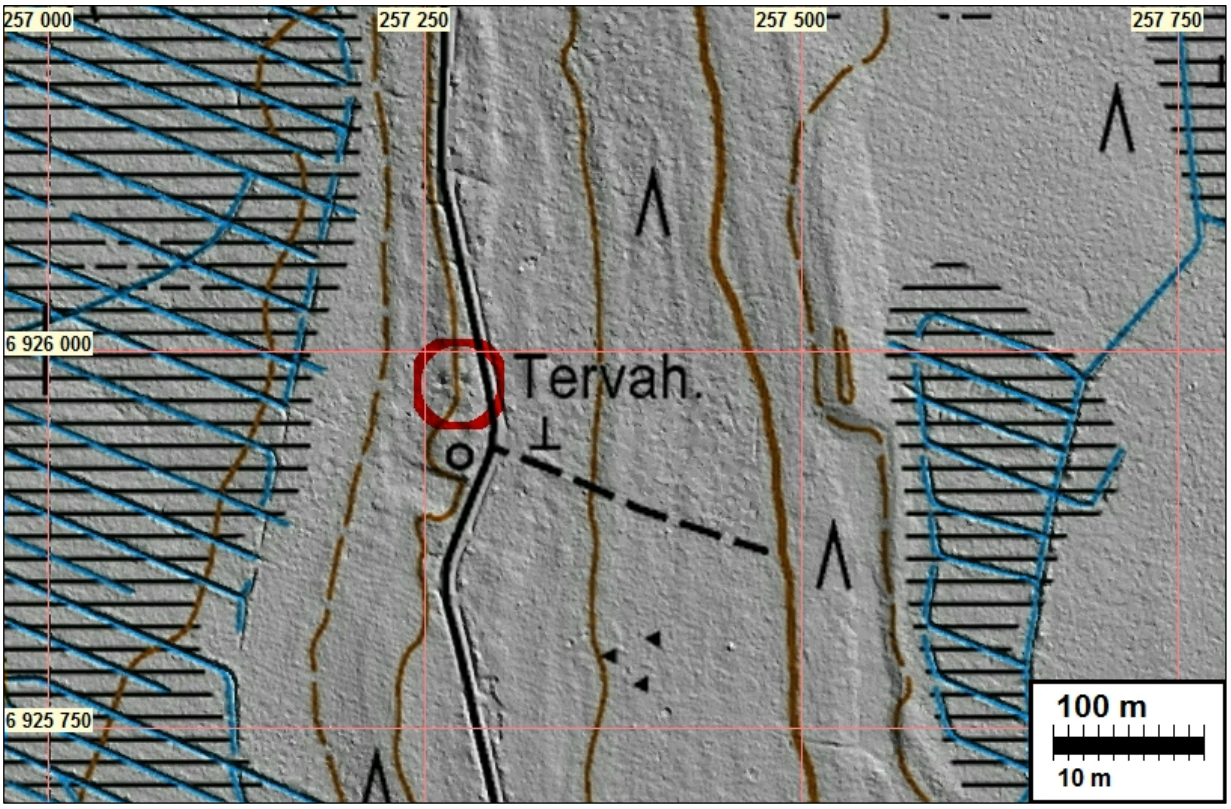
4 KAUHAJOKI POLVENMÄKI

Mjtunnus: 1000018099
Rauh.lk: kiinteä muinaisjäännös
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6925 978 E: 257 273 Z: 150
X: 6920 753 Y: 1567 612
P: 6928 883 I: 3257 346

Tutkijat: Jussila T 2014 inventointi, Itäpalo J 2010 inventointi.

Sijainti: Paikka sijaitsee Kauhajoen kirkosta 7,6 km kaakkoon.
Huomiot: Paikalla on iso tervahauta , halk 20 m, siinä on kaksoisvallit.

Tervahaudan länteen, alarinteeseen laskeva halssiaukko

5 KAUHAJOKI RESSULANMAA 1

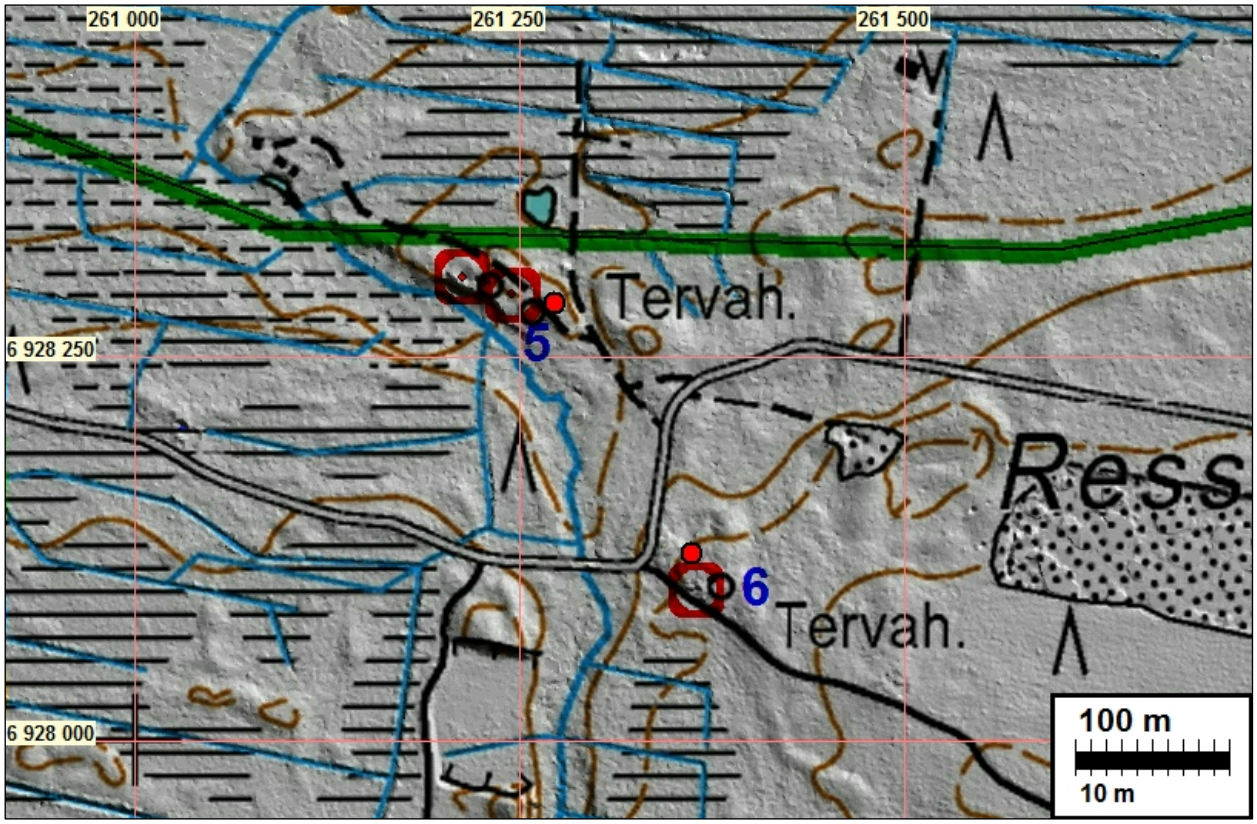
Mjtunnus:
Rauh.lk: kiinteä muinaisjäännös
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6928 291 E: 261 245 Z: 146
X: 6923 424 Y: 1571 352
P: 6931 197 I: 3261 320

Tutkijat: Jussila T 2014 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Kauhajoen kirkosta 10,3 km itään.
Huomiot: Purouomaan laskevan törmän päällä on kaksi tervahautaa. Niiden itäpuolella on metsätien kupeessa – sen pohjoisreunalla - kiukaan jäännös.

Tervahaudat: N 6928302 E 261213, halk 20 m, N 6928291 E 261245,halk 16 m.
Kiuas: N 6928285 E 261273, halk 2 m.

Kohteen 5 kiuas ja kohteen 6 maasauna merkitty punaisella pallolla.

Läntisemmän tervahaudan purouomaan laskevan törmän äärellä olevaa vallia, itään.

Kiukaan jäännös tien laidalla, lapion kohdalla, itään
alla länteen.

6 KAUHAJOKI RESSULANMAA 2

Mjtunnus:
Rauh.lk: kiinteä muinaisjäännös
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6928 105 E: 261 375 Z: 152
X: 6923 250 Y: 1571 499
P: 6931 010 I: 3261 450

Tutkijat: Jussila T 2014 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Kauhajoen kirkosta 10,5 km itään.
Huomiot: Paikalla on aivan tien varressa tervahauta, halkaisija 19 m. Sen pohjoispuolella on rinteen törmässä maasaunan jäänne, 2,6 x 3 m kokoinen törmään tehty nelisivuinen kuoppa jossa oviaukko pohjoiseen, törmän alarinteeseen..

Tervahauta: N 6928105 E 261375
Sauna: N 6928122 E 261361

kartta s. 11

Tervahauta maasaunan suunnasta

Olk: tervahaudan kivistä holvattu halssiaukko tien varrella

Maasaunan jäänne pohjoiseen,
alla oviaukko törmällä, pohjoiseen.

7 KAUHAJOKI MAITOLANNEVA

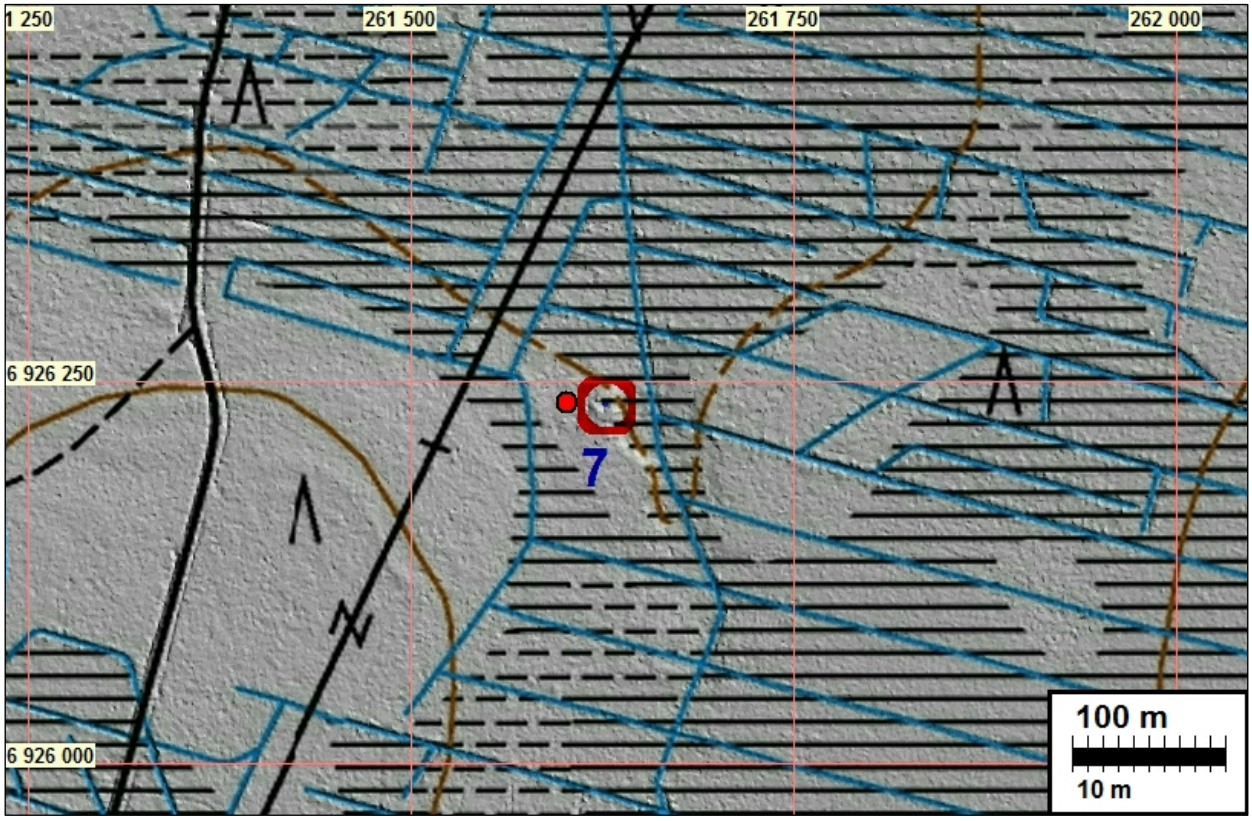
Mjtunnus:
Rauh.lk: kiinteä muinaisjäännös
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6926 233 E: 261 629 Z: 152
X: 6921 411 Y: 1571 925
P: 6929 138 I: 3261 704

Tutkijat: Jussila T 2014 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Kauhajoen kirkosta 11,3 km itään.
Huomiot: Paikalla on tervahauta, halkaisija 16 m. Sen länsipuolella on kiukaan jäänne, halkaisija 2,5 m.

Tervahauta: N 6926233 E 261624
Kiuas: N 6926237 E 261601

Kiuas merkitty punaisella pallolla.

Tervahauta, itään. Lapio vallilla.

Kiukaan jäännös.

8 KAUHAJOKI SOTKANKANGAS

Mjtunnus:
Rauh.lk: kiinteä muinaisjäännös
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

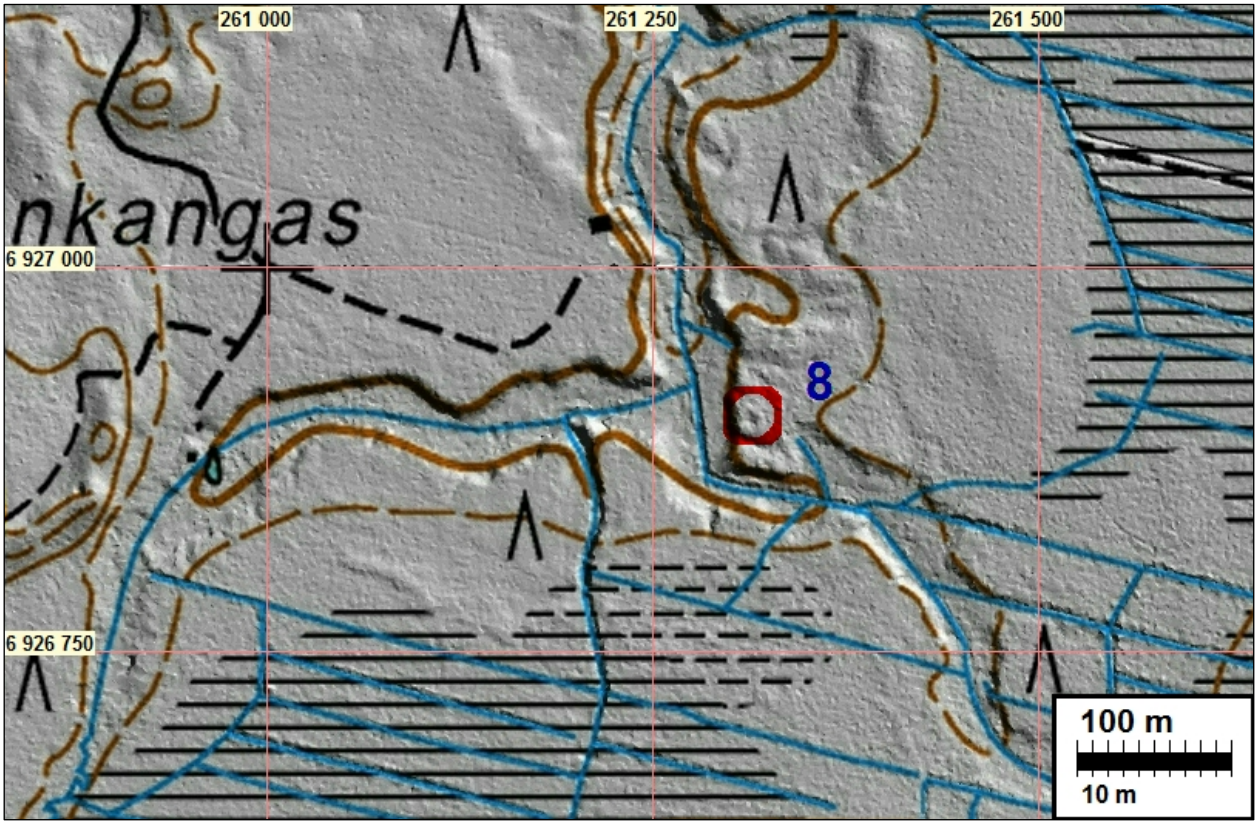
Koordin: N: 6926 903 E: 261 315 Z: 160
X: 6922 048 Y: 1571 551
P: 6929 808 I: 3261 390

Tutkijat: Jussila T 2014 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Kauhajoen kirkosta 10,8 km itään.
Huomiot: Paikalla on tervahauta, halkaisija 20 m. tervahauta on puroon laskevan jyrkän törmän itäreunalla.

Tervahaudan eteläpuolista vallia uomaan laskevan halssin suuntaan (oik takana)

Tervahautaa törmän reunalla, pohjoiseen.

9 KAUHAJOKI PIRTTIKANGAS

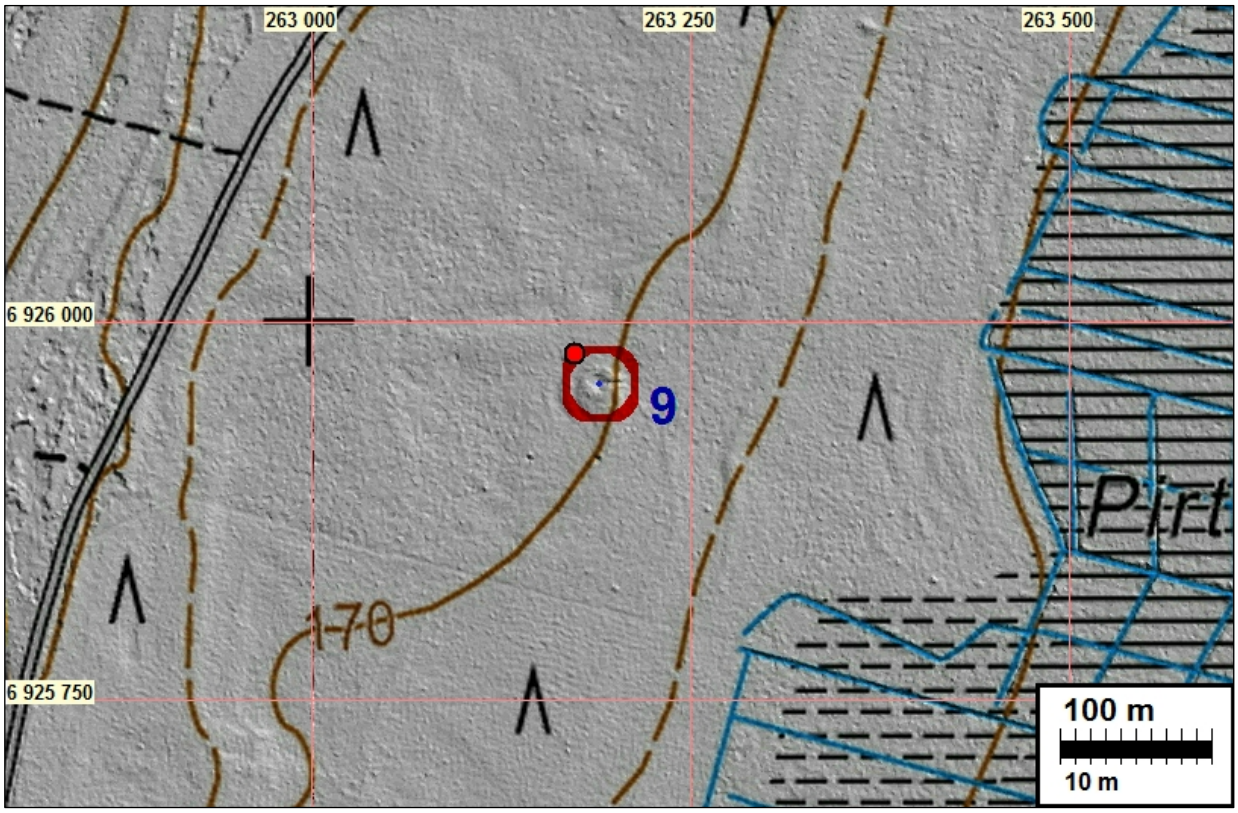
Mjtunnus:
Rauh.lk: kiinteä muinaisjäännös
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6925 958 E: 263 192 Z: 170
X: 6921 282 Y: 1573 506
P: 6928 863 I: 3263 267

Tutkijat: Jussila T 2014 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Kauhajoen kirkosta 12,9 km itään.
Huomiot: Paikalla on iso tervahauta, halk 21 m. Sen luoteispuolella, ison maakiven koillispuolella on kiukaan jäänne, halk 2 m.

Tervahauta: N 6925958 E 263192
Kiuas: N 6925982 E 263173

Kiuas merkitty punaisella pallolla.

Tervahautaa vallilta keskustaan. Länteen.

Kiukaan jäännös lapion takana. Luoteeseen.
Alla lounaaseen.

10 KAUHAJOKI VÖYRINKANGAS

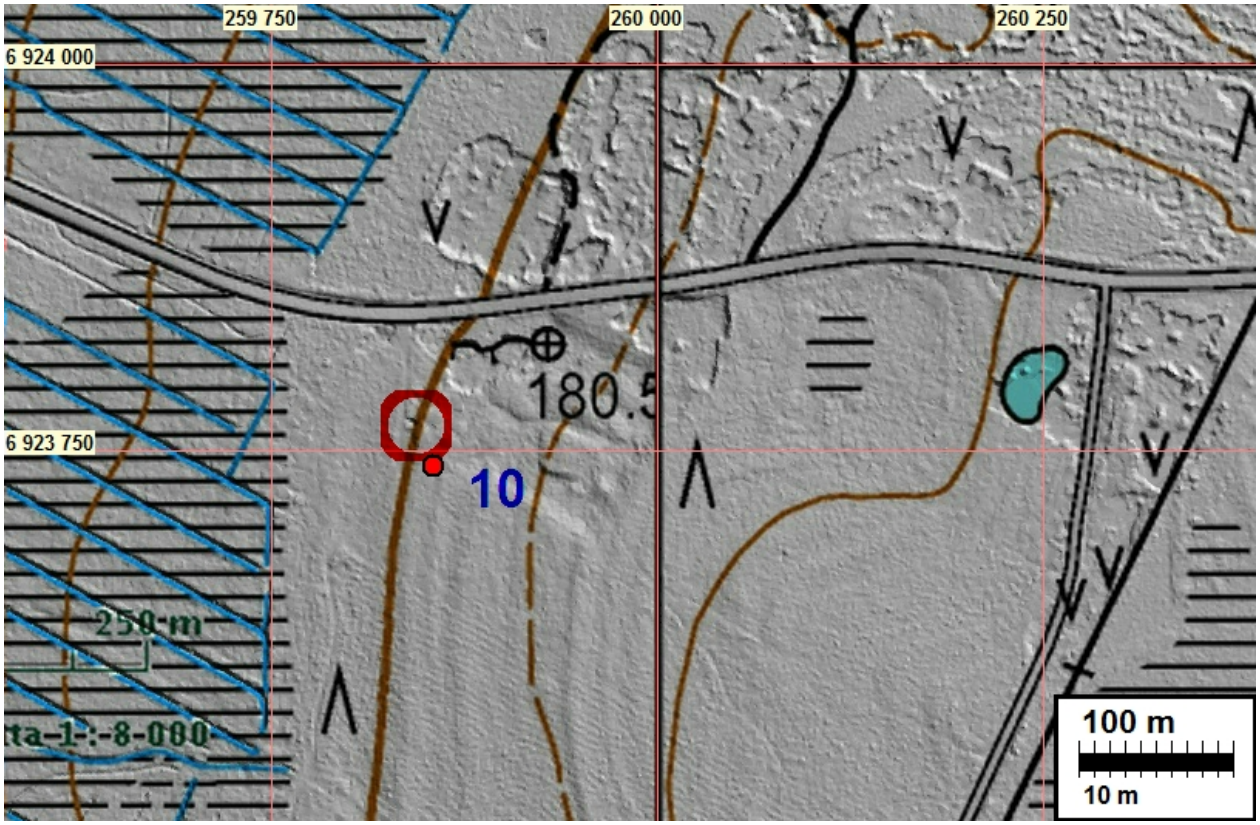
Mjtunnus:
Rauh.lk: kiinteä muinaisjäännös
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6923 767 E: 259 846 Z: 180
X: 6918 791 Y: 1570 379
P: 6926 671 I: 3259 920

Tutkijat: Jussila T 2014 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Kauhajoen kirkosta 11,0 km kaakkoon.
Huomiot: Paikalla on metsätien länsipuolen kupeessa tervahauta, halk 16 m. Sen halssi on kivistä kylmämuurattu. Tervahaudan eteläpuolella on kiukaan jäännös. Tervahauta on tiheän näreikön ja kasvillisuuden peittämänä.

Tervahauta: N 6923767 E 259846
Kiuas: N 6923741 E 259855

Kiuas punaisella pallolla

Tervahaudan kivistä holvattua halssiaukkoa.

Kiukaan jäännös itään ja alla etelään

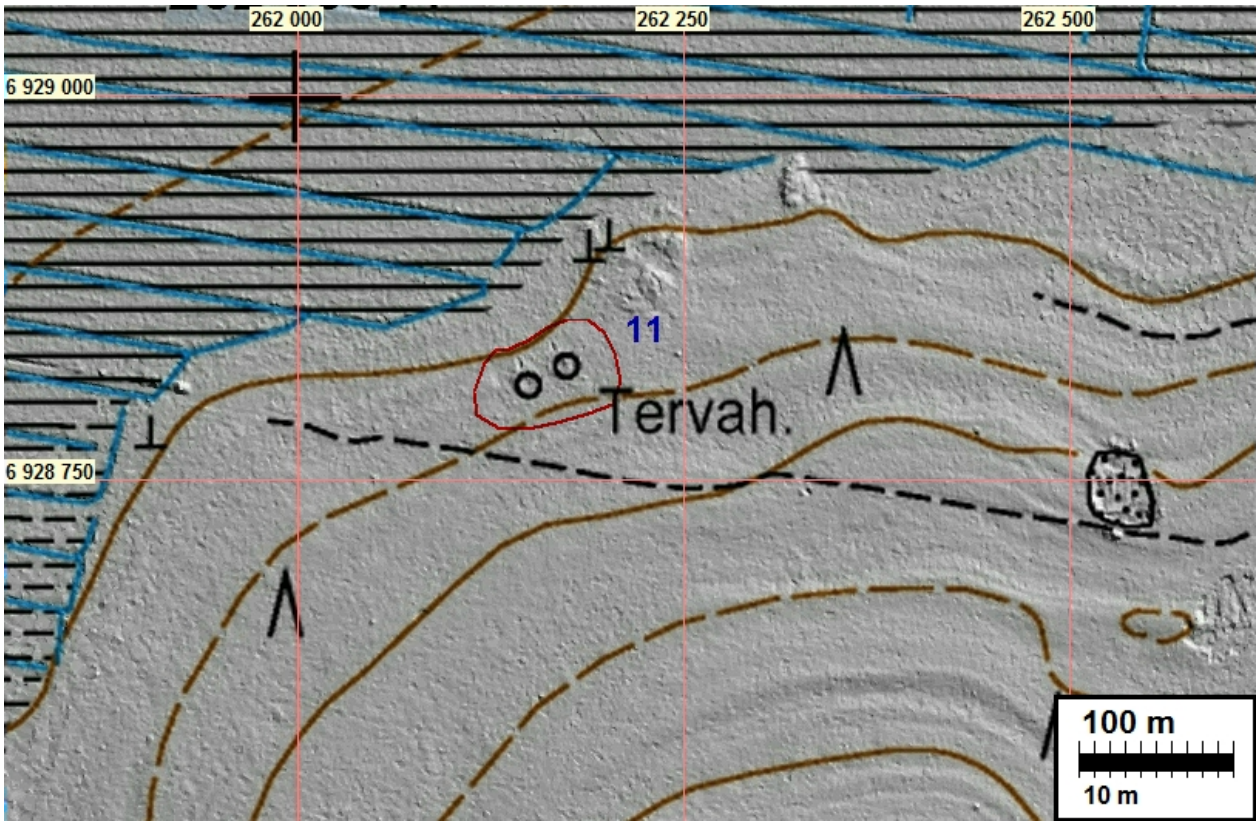

11 KAUHAJOKI RESSULANMAA 3

Mjtunnus:
Rauh.lk: kiinteä muinaisjäännös
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 6928 816 E: 262 161 Z: 146
X: 6924 031 Y: 1572 215
P: 6931 722 I: 3262 236

Sijainti: Paikka sijaitsee Kauhajoen kirkosta 11,2 km itään.
Huomiot: Paikalla on kaksi tervahautaa: N 6928810 E 262146 ja N 6928824 E 262175.
Paikkaa ei ole tarkastettu. tervahaudat erottuvat selkeästi laserkeilausaineistossa.

262 000
262 250
262 500
6 929 000
6 928 750
11
Tervah.
100 m
10 m

Liite, tutkitut alueet

Tarkemmin maastossa tarkasteltiin sinisellä värjättyjä maastoja.

